

Otázka: Zvláštnosti v obchodních korporacích, účetnictví podnikatele

Předmět: Účetnictví

Přidal(a): Tereza P.

ZVLÁŠTNOSTI ÚČETNICTVÍ V OBCHODNÍCH KORPORACÍCH, ÚČETNICTVÍ INDIVIDUÁLNÍHO PODNIKATELE

SPOLEČNOST S RUČENÍM OMEZENÝM

- **charakteristika:** patří k obchodním společnostem, které bývají označovány jako kapitálové
-> mají povinnost vytvářet ZK
- **povinná minimální výše ZK:** od 1. 1. 2014 se minimální výše ZK neuvádí, pouze minimální výše vkladu společníka ve výši 1 Kč
- **společníci:** mohou být jak fyzické, tak právnické osoby, nejsou žádná omezení od roku 2014
- **podíly společníků:** základní podíl, se kterým nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti
- společenská smlouva může umožnit vznik i jiných druhů podílů – podíl s přednostním právem na podíl na zisku
- **založení a vznik společnosti:** společnost je založena uzavřením společenské smlouvy (v případě jednoho společníka zakladatelskou listinou), avšak vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku – k tomuto datu se otevírají účetní knihy a sestavuje se zahajovací rozvaha
- **ručení:** společnost ručí za závazky celým svým majetkem; společníci ručí za dluhy společnosti do výše v jaké dosud nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaném

v obchodním rejstříku

- **rezervní fond:** zákon o obchodních korporacích již tuto povinnosti nevymezuje, společnost však může tento fond vytvořit dobrovolně

- **orgány společnosti:** nejvyšším orgánem je valná hromada – což je shromáždění společníků
 - ta se svolává jednatelem minimálně jednou za účetní období
 - řádnou účetní závěrku projedná valná hromada nejpozději do 6 měsíců
 - do působnosti valné hromady patří: schvalování účetní závěrky, rozhodování o rozdělení zisku a o úhradě ztrát, o změně společenské smlouvy, o snížení nebo zvýšení ZK
 - statutárním orgánem je jeden nebo více jednatelů – jednatel je osoba pověřena jednat jménem společnosti a náleží mu obchodní vedení firmy, je také povinen zajistit řádné vedení účetnictví a informovat společníky o náležitostech společnosti (může to být společník nebo cizí osoba) – odměna jemu se eviduje na 522
 - dozorčí rada – její úlohou je: dohlížet na činnost jednatelů, nahlížet do obchodních a účetních knih a kontrolovat údaje, prozkoumávat účetní závěrku a návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty
 - musí být minimálně 3 a jsou voleni valnou hromadou – odměny se evidují na 523

- **podíly na zisku:** podílejí se společníci na zisku v poměru svých vkladů, pokud společenská smlouva nestanoví jinak, nově ZOK umožňuje společnosti vyplácet i zálohy na výplatu podílu na zisku

- **zahajovací rozvaha:** ke dni vzniku sestavuje společnost zahajovací rozvahu a následuje otevření účtů hlavní knihy

- v aktivech je zpravidla pohledávka za upsaný nesplacený kapitál 353 a dále příslušný majetek, který byl vložen do společnosti (peněžní prostředky, DM)

- v pasivech je ZK 411 ve výši zapsané v obchodním rejstříku, další položky závisí na tom, zda existují ještě jiné vlastní zdroje

- **zřizovací výdaje 011:** se rozumí výdaje spojené se založením nového podniku, například soudní a notářské poplatky, náklady na pracovní cesty, mzdy, nájemné apod.

- zřizovací výdaje jsou také výdaje, které vzniká účetní jednotka následně uhradí jiným osobám v souvislosti se svým zřízením

- zařazují se do DNM a musí být částka vyšší než 60 000 Kč, musí se účetně odepsat do pěti let od vzniku společnosti, daňově se pak odepisují rovnoměrně po dobu 60 měsíců

- když je částka nižší než 60 000 Kč, tak se můžou zahrnout rovnou do nákladů a splatit z peněžního vkladu

předpis zřizovacích výdajů 011/365 -> úhrada závazku společníkovi 365/221

- **vklady do společnosti**

- a) peněžitě vklady do ZK

- je to souhrn peněžních prostředků, které určitá osoba zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti

- vklad při vzniku společnosti 221/411

- vklad v průběhu existence společnosti: předpis peněžního vkladu 353/419

- úhrada vkladu 221/353

- zápis so o. r. 419/411 (emisní ážio)

- b) nepeněžitě vklady do ZK

- je souhrn jiných penězi ocenitelných hodnot, které určitá osoba zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti

- může být majetek, jehož hospodářská hodnota je zjistitelná a který může společnost hospodářsky využít ve vztahu k předmětu podnikání

- **půjčky ve společnosti**

- v praxi se jedná o jev zcela běžný, mohou vypomoci společníci a naopak

- a) půjčky do společnosti (společnost je dlužník, společník je věřitel)

- výše úroku: lze dohodnout úroky, ale půjčka může být také bezúročná; společnost si může úrok účtovat do daňových nákladů

- přijetí půjčky od společníka 221/365

- vyúčtování úroků z přijaté půjčky 562/365

- splacení půjčky včetně úroků 365/221

- b) půjčky poskytované společností společníkům

- výše úroku: lze dohodnout úroky, ale půjčka může být také bezúročná

- poskytnutí půjčky společníkovi 355/221

- vyúčtování úroků z poskytnuté půjčky 355/662

- příjem splacené půjčky včetně úroků 221/355

- **příjmy společníků v s.r.o.**

- mohou dosáhnout u společnosti tyto druhy příjmů:

a) příjmy ze závislé činnosti: uzavře-li společník se společností pracovní smlouvu, popř. některou dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr; zdaňování je obdobné jako u ostatních zaměstnanců společnosti

- použití nákladového účtu 522 a účtu 366

hrubá mzda 522/366

zdravotní pojištění 366/336 + sociální pojištění 366/336

záloha na dani z příjmů 366/342

b) příjmy z podnikatelské či jiné samostatné výdělečné činnosti: pokud společník podniká jako účetní poradce, tak může své služby poskytnout společnosti, která se zabývá odlišnou činností

- musí být uzavřena řádná smlouva stejně jako s jakýmkoliv jiným obchodním partnerem

c) příjmy z kapitálového majetku: jsou považovány podíly na zisku, které mohou představovat více či méně rozhodující příjem společníka z účasti ve společnosti s.r.o.

- zdanění je povinností společnosti, příjem se snižuje 15% srážkovou daní

přiznání podílu na zisku 431/364 800 000 Kč

srážková daň 364/342 120 000 Kč

výplata podílu 364/221 680 000 Kč

odvod daně FÚ 342/221 120 000 Kč

• ukončení účasti společníka ve společnosti

- důvodů pro ukončení může být celá řada, pokud k ukončení dochází ve shodě s ostatními společníky, jsou nejčastější způsoby:

a) převod podílu společníka: každý společník může svůj podíl převést na jiného společníka

- z pohledu společnosti se výše jejího majetku nijak nezmění a o prodeji obchodního podílu se vůbec neúčtuje, pouze se upraví analytická evidence k účtu 411

- z pohledu u společníka prodávajícího obchodní podíl je dále důležité, zda se jedná o FO nebo o PO; pokud je společníkem FO a podíl není součástí jejího obchodního majetku, nebude se o něm účtovat; v případě, že společníkem je FO a podíl je součástí jejího obchodního majetku nebo je společníkem PO, bude se účtovat o prodeji DFM

tržba z prodeje obchodního podílu 378/661

úhrada za prodej 221/378

vyřazení obchodního podílu 561/061

b) dohoda o ukončení účasti s výplatou vypořádacího podílu odcházejícímu společníkovi: jsou-li splněny důvody pro ukončení účasti společníka, je povinností společnosti vyplatit odcházejícímu společníkovi vypořádací podíl

- je povinná stanovit jeho výši, vypočítat srážkovou daň a odvést FÚ a čistý vypořádací podíl vyplatit

hrubý vypořádací podíl 252/365 2 000 000 Kč

předpis srážkové daně	365/342	225 000 Kč
výplata čistého	365/221	1 775 000 Kč
odvod daně	342/221	225 000 Kč

AKCIOVÁ SPOLEČNOST

- **charakteristika:** je typická pro větší kapitálové sdružování, patří k obchodním společnostem, které mají povinnost vytvářet ZK – ten je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě
 - od 1. 1. 2014 není možné založení společnosti s veřejnou nabídkou akcií
- **ZK:** musí činit nejméně 2 000 000 Kč, ZOK umožňuje minimální hranici ZK a.s. vyjádřit i v eurech, to však jen v případě, že společnost vede v této měně účetnictví a je to 80 000 EUR
 - je podložen vydáním majetkových cenných papírů – akcií
 - souhrn nominálních hodnot všech vydaných akcií pak představuje hodnotu ZK
- **založení:** zakladateli mohou být FO a PO, může být založena jedním zakladatelem (zakladatelská listina), nebo dvěma a více zakladateli (zakladatelská smlouva)
 - zakladatelská smlouva musí obsahovat výši navrhovaného ZK společnosti, počet akcií a jejich jmenovitou hodnotu, kolik akcií který zakladatel upisuje
- **vznik:** ke dni zápisu do OR, k tomuto datu se také otevírají knihy a sestavuje se zahajovací rozvaha
 - společnost bude zapsána do OR až poté, kdy upisovatelé upsali celou výši ZK, splatili minimálně 30% nominální hodnoty všech akcií, které splácí v penězích
 - splněním upsaných akcií v minimální zákonné výši získává upisovatel ke dni zápisu společnosti do OR podíl v a.s. a stává se akcionářem
- **ručení:** a.s. ručí za porušení závazků celým svým majetkem; akcionáři za závazky společnosti neručí
- **zákoný rezervní fond:** od roku 2014 povinnost vytvářet tento fond neexistuje, jedinou výjimkou je situace, kdy společnost koupí nebo získá vlastní akcie, na jejichž hodnotu musí rezervní fond vytvořit
- **orgány společnosti:** nejvyšším orgánem je valná hromada – sdružení všech akcionářů; koná se nejméně jednou za rok
 - struktura dalších orgánů závisí na tom, zda si společnost zvolí jeden ze dvou systémů:
 - a) dualistický systém – spočívá v existenci představenstva a dozorčí rady

- představenstvo: statutární orgán, který řídí činnost společnosti a jedná jejím jménem, zabezpečuje obchodní vedení včetně vedení účetnictví společnosti, má nejméně tři členy (členy volí a odvolává valná hromada)
- dozorčí rada: dohlíží na výkon působnosti představenstva, její členové mají oprávnění nahlížet do všech dokladů týkajících se činností společnosti a kontrolovat je, musí mít nejméně tři členy
- b) monistický systém - jde o nový systém, ve kterém se zřizuje správní rada a statutární ředitel
- správní rada: určuje základní zaměření obchodního vedení společnosti a dohlíží na jeho řádný výkon, má tři členy, kteří si volí svého předsedu - ten organizuje a řídí činnost správní rady a svolává její jednání, ke kterému se vždy přizve i statutární ředitel
- statutární ředitel: je statutárním orgánem společnosti a je jmenován správní radou, přísluší mu obchodní vedení společnosti, statutárním ředitelem může být i předseda správní rady

- **zahajovací rozvaha**: ke dni vzniku sestavuje společnost zahajovací rozvahu a následuje otevření účtů hlavní knihy
 - v aktivech je zpravidla pohledávka za upsaný nesplacený kapitál 353 a dále příslušný majetek, který byl vložen do společnosti (peněžní prostředky, DM)
 - v pasivech je ZK 411 ve výši zapsané v obchodním rejstříku, další položky závisí na tom, zda existují ještě jiné vlastní zdroje
 - **zřizovací výdaje 011**: se rozumí výdaje spojené se založením nového podniku, například soudní a notářské poplatky, náklady na pracovní cesty, mzdy, nájemné apod.
 - zřizovací výdaje jsou také výdaje, které vzniklá účetní jednotka následně uhradí jiným osobám v souvislosti se svým zřízením
 - zařazují se do DNM a musí být částka vyšší než 60 000 Kč, musí se účetně odepsat do pěti let od vzniku společnosti, daňově se pak odepisují rovnoměrně po dobu 60 měsíců
 - když je částka nižší než 60 000 Kč, tak se můžou zahrnout rovnou do nákladů a splatit z peněžního vkladu
- předpis zřizovacích výdajů 011/365 -> úhrada závazku společníkovi 365/221

• **vklady do společnosti**

a) peněžité vklady do ZK

- je to souhrn peněžních prostředků, které určitá osoba zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti
 - vklad při vzniku společnosti 221/411
 - vklad v průběhu existence společnosti: předpis peněžního vkladu 353/419
- úhrada vkladu 221/353

zápis so o. r. 419/411 (emisní ážio)

b) nepeněžitě vklady do ZK

- je souhrn jiných penězi ocenitelných hodnot, které určitá osoba zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti
- může být majetek, jehož hospodářská hodnota je zjištěitelná a který může společnost hospodářsky využít ve vztahu k předmětu podnikání

• **zvýšení ZK:** jedná se o důležitou změnu a je zejména pozitivním signálem obchodní společnosti vůči věřitelům, lze provést dvěma způsoby:

a) dalšími vklady stávajících nebo nových akcionářů – společnost získává další majetek; jsou-li nové vklady peněžitě, lze tento způsob využít jedině tehdy, jestliže všechny dříve upsané vklady již byly splaceny – tato cesta může mít dvě podoby: upsání nových akcií nebo vydání dluhopisů vyměnitelných za akcie

přijato od upisovatelů do data ukončení úpisu	221/379	500 000 Kč
upsání nových akcií – nominální hodnota	353/419	5 000 000 Kč
- emisní ážio	353/412	1 000 000 Kč
zápočet pohledávky a závazku vůči akc.	379/353	500 000 Kč
splnění další číste vkladů a EA	221/353	2 000 000 Kč
zápis o zvýšení ZK v OR	419/411	5 000 000 Kč

b) přesunem již existujících vlastních zdrojů společnosti – nejčastěji z nerozděleného zisku z minulých let (vlastní kapitál se nezvyšuje)

zvýšení ZK z fondů	42x/419
zvýšení ZK ze zisku z minulých let	428/419
zápis zvýšení ZK v OR	419/411

• **snížení ZK:** každé snížení ZK snižuje vlastní kapitál společnosti, v důsledku čehož klesá majetek společnosti a může být ohrožena dobytost pohledávek věřitelů

- proto ZOK požaduje po společnosti, která se chystá snížit ZK, aby svůj záměr včas zveřejnila – cílem je poskytnout věřitelům dostatečný časový prostor, aby mohli v rámci možností zajistit svoje pohledávky
- může snižovat na základě rozhodnutí valné hromady a to za podmínek, že neklesne jeho výše pod zákonem stanovenou hranici
- důvody snížení ZK: dlouhodobé ztrátové hospodaření
- jsou tři způsoby snížení ZK:

a) snížení nominální hodnoty akcií

snížení nominální hodnoty	419/429	4 000 000 Kč
zápis o snížení ZK do OR	411/419	4 000 000 Kč

b) vzetí akcií z oběhu

- ZOK limituje dobu držení vlastních akcií, které může od akcionářů odkoupit na základě losování nebo návrhu smlouvy o koupi akcií za účelem vzetí z oběhu

vykoupení vlastních akcií	252/221	3 000 000 Kč
snížení ZK	419/252	3 000 000 Kč
zápis o snížení ZK do OR	411/419	3 000 000 Kč

c) upuštění od vydání nesplacených akcií

- pokud jsou upisovatelé v prodlení se splácením jmenovité hodnoty akcií, tak může a.s. tuto variantu využít

• **HV a jeho rozdělení:** způsob rozdělení zisku nebo úhradu ztráty schvaluje na základě návrhu představenstva valná hromada, která se musí konat nejpozději do 6 měsíců od skončení účetního období

- podíly na zisku lze vyplatit buď akcionářům (dividendy), nebo členům představenstva a dozorčí rady (tantiémy)

- povinností společnosti je zdanit dividendy 15% srážkovou daní, pokud nejsou od daně osvobozeny

- čistý (disponibilní) zisk je možno použít: na příděly do fondů -> 431/423,427 nebo 421; na navýšení ZK -> 431/419; na úhradu ztráty z minulých let -> 431/429; v dalších letech jako dodatečný zdroj -> 413/428

- vypořádání ztráty: čerpání z rezervního fondu -> 421/431; čerpání z dalších fondů -> 423,427/431; z nerozděleného zisku minulých let -> 428/431; snížením základního kapitálu -> 419/431; převedení zbytku ztráty na účet 429 - neuhrazená ztráta z minulých let

INDIVIDUÁLNÍ PODNIKATEL

- jedná se o fyzickou osobu jako podnikatelský subjekt

- FO podniká na základě oprávnění vykonávat podnikatelskou či jinou samostatnou výdělečnou činnost - oprávnění může být určeno živnostenským listem, zapsáním do profesní komory

• **výhody OSVČ:** jednoduchost při založení; rozhodování je soustředováno na jednoho vlastníka; při ročním obratu do 25 mil. Kč možnost vedení daňové evidence (v ní se vypočítává základ daně jako rozdíl mezi daňovými příjmy a výdaji - podnikatel neplatí daň z příjmů); možnost uplatnění výdajů paušálem

- **nevýhody:** ručení celým svým osobním majetkem; vyšší odvodové zatížení než u PO; praktická nemožnost vstoupit do větších státních zakázek
- **zdaňování podnikající FO:** daň z příjmů FO je strukturovaná tak, že zdanitelné příjmy FO jsou druhově rozlišovány (ze závislé činnosti, z podnikání, z kapitálového majetku, z pronájmu a ostatní příjmy)
 - celkový základ daně se snižuje o:
 - a) nezdanitelné části (odpočet úroků z úvěrů ze stavebního spoření nebo z hypotečního úvěru, částky zaplacené na penzijní připojištění a soukromé životní pojištění)
 - b) odečitatelné položky - ztráta z minulých let
 - takto upravený ZD se zdaňuje jednotnou sazbou 15%
 - vypočtená daň se dále snižuje o slevy na dani: na poplatníka, na manželku, na vlastní invaliditu, na studenta, na vyživované děti
- **účetnictví u podnikatele** - FO: v případě, že FO je účetní jednotkou, musí vést účetnictví - zjednodušený rozsah účetnictví - FO, které budou účetními jednotkami a nemají povinný audit, mohou vést účetnictví v tomto rozsahu
- **účet individuálního podnikatele - 491:** podnikatel tedy FO, která vede účetnictví, má ve 4. účtové třídě vymezenou účtovou skupinu 49.
 - tento účet zachycuje celkový stav vlastních zdrojů podnikatele, účtují se na něm zejména:
 - a) osobní vklady 221/491
 - b) výběry pro osobní potřebu 491/221
 - c) HV účetní jednotky soukromého podnikatele (čistý zisk nebo ztráta)
 - má tedy pasivní zůstatek
- **vznik firmy a zahajovací rozvaha:** účetní jednotky otevírají účetní knihy ke dni svého vzniku, k tomuto dni sestavují také zahajovací rozvahu
otevření účtů: auto 022/701; hotovost 211/701; účet individuálního podnikatele 701/491
- **účetní uzávěrka:** završuje proces zpracování účetních informací do informací souhrnných - do podoby obrátů a zůstatků, při uzavření účetních knih se zjišťují obraty - souhrn pohybů účtů strany MD a strany D a konečné zůstatky
 - výsledkové účty se uzavírají převodem KZ na účet 710 a rozvahové účty převodem KZ na účet 702
- **začátek následujícího roku:** PZ rozvahových účtů musí navazovat na KZ rozvahových účtů, jimiž se uzavřelo předchozí období
 - HV snížený o daňovou povinnost podnikatele se na počátku roku převede na stranu D 431 (o jeho použití rozhoduje sám podnikatel, proto se jako zdroj vlastního krytí převede na D 491
- **odměna podnikatele:** FO nemůže sama sebe zaměstnávat, ale může kdykoliv bez omezení převádět volné peněžní prostředky pro svojí osobní potřebu - účtuje se jako snížení vlastních zdrojů na MD 491
- **zdravotní a sociální pojištění podnikatele:** podnikatel platí v průběhu roku měsíční

zálohy na zdravotní a sociální pojištění – tyto zálohy účtuje na **336/221**, po skončení roku se vypočítává povinnost podnikatele ke zdravotnímu a sociálnímu pojištění, která se zaúčtuje na **526/336**

- zůstatek na účtu 336 pak udává výši doplatku nebo přeplatku vůči SSZ a ZP, u které je podnikatel přihlášen

1) vyměřovací základ pro výpočet zdravotního a sociálního pojištění– u OSVČ je to 50% z příjmů ze samostatné činnosti po odpočtu daňově uznatelných výdajů

2) výpočet a platba pojistného pro zdravotní pojištění – sazba pojistného činí 13,5%

z vyměřovacího základu

- zálohy platí OSVČ měsíčně

3) výpočet a platba pojistného na sociální pojištění – zahrnuje pojistné na důchodové zabezpečení a pojistné na nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

- zálohy jsou opět měsíční

- sazba pojistného u OSVČ na státní politiku zaměstnanosti a důchodové pojištění je 29,2%

z vyměřovacího základu, na nemocenské pojištění je sazba 2,3% z vyměřovacího základu

(nemocenské pojištění není povinné)

Příklad: podnikatel si v průběhu roku 2013 zaplatil zálohy na pojistné takto:

- zdravotní pojištění 36 000 Kč (12x měsíční zálohu po 3 000 Kč)

- sociální pojištění 60 000 Kč (12x měsíční zálohu po 5 000 Kč)

- v březnu 2014 podal daňové přiznání, ve kterém byl základ daně z podnikání 500 000 Kč

2013

zaplacené zálohy na zdravotní pojištění	336/221	36 000 Kč
zaplacené zálohy na sociální pojištění	336/221	60 000 Kč
povinnost ke zdravotnímu pojištění	526/336	33 750 Kč
povinnosti k sociálnímu pojištění	526/336	73 000 Kč

2014

vrácení přeplatku na zdravotním pojištění	221/336	2 250 Kč
doplaceno sociální pojištění	336/221	13 000 Kč